

गोपाली स्त्री गोपालस्तदादरोऽस्त्वत्तु च गौराः ङीप् ।
 १ गोपालकक्ष्याम् राजनिः । गोपालस्य पत्नी ङीप् ।
 २ गोपपत्न्याम् । गां पालयति पालि-षण् ईप् सुगंधः ।
 ३ गोपालयित्वां ३ गुमारानुचरे साटभेदे च “अञ्जजाता
 च गोपानीं वृहदम्बालिका तथा” भा०/श० ४७ अ० ।
 गोपाष्टमी स्त्री गोपप्रियाष्टमी । कार्तिकस्य शुक्लाष्टम्याम् ।
 ‘शुक्लाष्टमी कार्तिके तु ऋता गोपाष्टमी बुधैः । तद्दिने
 वासुदेवोऽभूत् गोपः पूर्वं स वत्सपः । तत्र कुर्यात् गवां
 पूजां गोपासं गोपदक्षिणम् । गवानुगमनं कार्यं सर्वान्
 कामानभीप्सता” कूर्मपुरा० ।

गोपिका स्त्री गोपार्यति गुप-एल् । १ गोपालयित्वाम्
 गोप्येव स्वार्थे क ह्रस्वः । २ गोपपत्न्याम् । [त्रिका० ।
 गोपित्त न० गोः पित्तमिव । गोरोचरनाख्ये गन्धद्रव्यभेदे
 गोपिन् स्त्री गोपायति गुप-णिनि । १ रक्षितरि स्त्रियां ङीप्
 सा च २ श्यामालतायाम् शब्दच० । अतिशयेन गोपी इठन्
 टिलोपः । गोपिष्ठ गोपृत्तमे त्रि० । “कामचारस्य वा
 कामायायं गोपिष्ठो गोपायादिति वा” शत० ब्रा०
 २।२।१२ “गोपिष्ठः गोपायित्तमः” भाष्यम् ।

गोपिल त्रि० गुप-इलच् । गोप्रति तत्सुतरार्थ्यां चक् ।
 गोपलेय गुपिजनिर्दत्तादौ त्रि० ।

गोपी स्त्री गोपजातिः स्त्री जातौ ङीप् । १ गोपजातिस्त्रि-
 याम् । हुन्दावनस्वगोपस्य श्रुतिदेवस्यनिकन्यारूपा यथा
 षष्ठ्यु० पाता० “गोप्यस्तु श्रुतयो ज्ञेयाः स्वधिका गोप-
 कन्यकाः । देवकन्याश्च राजेन्द्र ! न सानुषप्रः कथ-
 न्नुन” । तत्र अष्टा राधाचन्द्रावलीविशाखाबलितादयः ।
 मूलम् उज्ज्वलमणौ दृश्यम् । “इत्येवं दर्शयन्त्यस्ताश्चैवं
 गोप्योपिचेतसः” भाग० १०।१।१२ । स्क० प्रभा० ख० तु
 चन्द्ररूपकपाश कलारूपता तांसासुक्ता यथा । “ततो गोप्यो
 मञ्जादेवि । आद्यायाः षोडश स्मृताः । तासां नामानि
 ते वक्ष्ये तानि ह्येकमनाः शृणु । लम्बिनी चन्द्रिका
 कान्ता कूटा शान्ता मञ्जादया । भीमणी तन्दनी शोका
 पुष्पा विमलाऽक्षया । शुभदा शोभना पुण्या हंस
 सुतोः कलाः क्रमात् । हंसएव मनः कण्ठः परमात्मा-
 जनाहं नः । तस्यैताः शक्तयो देवि ! षोडशैव प्रकीर्तिताः
 चन्द्र रूपी ततः कण्ठः कलारूपास्तु ताः स्मृताः संपूर्ण
 मण्डला तासां मालिनी षोडशी कला । प्रतिपत्तिचि
 मारभ्य विहरत्याशु चन्द्रमाः । षोडशैव कला यास्तु
 गोपीरूपा वराजने ! एकैकशस्ताः संभिन्नाः सहस्रेण

पृथक् पृथक्” । गोपायति गुप-अच् गोप्स् ङीप् ।
 २ रक्षिकायां स्त्रियाम् “गीतानि गोप्याः कलमं स्वग-
 व्रजः” माघः । स्वार्थे क । गोपिका तत्त्वार्थे “सहा-
 समाचोकयति ख गोपिका” माघः ।

गोपीगीता स्त्री भाग० १० स्क० उक्ताद्यां गोपीभिः कृत-
 कण्यस्तुतौ सा च “जयति तेऽधिकं जन्मनाम व्रजे-
 त्याद्यो कलिं शतसाध्यायस्या ।

गोपीजनवल्लभ पु० गोप्येव जनस्तस्य वल्लभः । श्रीकण्ठे
 “गोपीजनवल्लभाय स्वाहा” तन्त्रसारे तन्मन्त्रः । गोपी-
 भक्त्यादयोऽस्तु “गोपीभक्तुर्विरहविधुरा काचिदिन्दी-
 वराक्षी” पदाङ्कदूतम् ।

गोपीत पु० स्त्री गौर्गौरोचनेव पीतः । खड्गनभेदे । ह० स०
 ४५ अ० “पीतो गोपीत इति क्लेशकरः खड्गनोदहः”
 तस्य दर्शने क्लेशकारितोक्ता ।

गोपीथ न० पा-भावे थक्-“गोपीथेत्यादि” पा० नि० गोः
 सोमस्य पीथः । सोमपाथे । “प्रति त्वं चारुमध्वरं
 गोपीथाय प्रह्वयसे” ऋ० १।१८।१ । “गोपीथाय सोम-
 पानाय” भा० । गावः पिबन्तृस्मिन् आधारे थक् ।
 २ तीर्थे गोर्जलायतरणे सोपाने तीर्थस्य जलायतरण-
 सोपानत्वात्तथात्वम् । “गोपीथं तीर्थमाख्यातम्”
 उणादि ह० । गुप-भावे थक् नि० । २ रक्षणे पु०
 “गोपीथाय जगत्सृष्टेः काले त्वयाच्युतात्मकः”
 भाग० ४।२२।५० । “जगत्सृष्टेर्गोपीथाय रक्षणाय”
 श्रीधरः । “अजातशत्रुः पृथेनां गोपीथाय मधुह्वयः”
 भाग० १।१०।१६ । “गोपीथाय रक्षणाय” श्रीधरः ।
 गोपीथाय हितं यत् । गोपीथ्य तत्र हिते त्रि० । “अस्ति
 इत्या गोपीथ्याय हि दधाय तत् पुद्गरवो यञ्जोः”
 ऋ० १०।८५।११ ।

गोपुच्छ पु० गोः पुच्छ इव पुच्छो यस्य । १ गोलाङ्गुलाख्ये-
 वानरे हेमच० “सर्वपानरगोपुच्छा यमृजाटा भजन्ति वै”
 (यं सुपीवम्) भा० य० २८।३० । “गोपुच्छैर्हरिभिर्मन्त्रैर्न-
 कुलैर्नाभिभिर्दत्तम्” (आश्वसम्) भाग० २।२।४३ ।
 “गोपुच्छशालाहकमर्कटाश्च” भाग० ८।२।१७ । गो-
 पुच्छाकारत्वात् २ हारभेदे अमरः । इतः । ३ गोलाङ्गुले
 न० । “गोपुच्छस्ये वल्मीकगोप्य वा दर्शनं भुज-
 क्तुम्” ह० स० ८५ अ० । ततः शर्करा० स्वार्थे ण्यप् ।
 गोपुच्छ तत्त्वार्थे त्रि० ।

गोपुटा स्त्री गोरिव पुटमस्याः । स्थूलबायाम् राजनि० ।